

RAPORT

BADANIE EFEKTÓW
DOSKONALENIA ZAWODOWEGO NAUCZYCIELI
ZA ROK 2023

Białystok, maj 2024 r.

Spis treści

Wprowadzenie	3
Dane ogólne	3
Analiza wyników.....	5
OBSZAR I	5
Doskonalenie zawodowe nauczycieli przedszkoli, szkół i placówek Miasta Białegostoku w ramach „Planu dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli na 2023 rok”	5-20
OBSZAR II	21
Doskonalenie zawodowe nauczycieli przedszkoli, szkół i placówek Miasta Białegostoku finansowane z innych źródeł.....	21-27
Rekomendacje.....	28
Spis tabel	29

Wprowadzenie

Badanie efektów doskonalenia zawodowego nauczycieli za 2023 rok zostało zrealizowane przez Białostockie Centrum Edukacji Pracownie Badań, Analiz i Strategii Rozwoju Edukacji we współpracy z Departamentem Edukacji Urzędu Miejskiego w Białymstoku. Ankiety przeprowadzono na przełomie marca i kwietnia 2024 roku.

Dane ogólne

W badaniu wzięły udział wszystkie przedszkola, szkoły i pozostałe placówki, których organem prowadzącym jest Miasto Białystok (N=124). Placówki określone jako „pozostałe”, zostały wyszczególnione w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek (Dz. U. z 2020 r. poz. 2198). Zestawienie procentowe szkół i placówek biorących udział w badaniu przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Liczbowy i procentowy rozkład wypełnionych ankiet

Typ placówki	Liczba placówek	%
Przedszkola samorządowe i zespoły szkolno-przedszkolne	55	44,4
Szkoły podstawowe	33	26,6
Szkoły ponadpodstawowe	27	21,8
Pozostałe placówki	9	7,3
Ogółem	124	100,0

Ankiety zostały wypełnione przez dyrektorów, wicedyrektorów szkół i placówek lub liderów WDN (wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli). Najczęściej kwestionariusz uzupełniali dyrektorzy placówek (57,3%). Dane prezentuje tabela 2.

Tabela 2. Osoby wypełniające ankietę

Osoba wypełniająca ankietę	N	%
Dyrektor placówki	71	57,3
Lider WDN w placówce	29	23,4
Wicedyrektor placówki	24	19,4
Ogółem	124	100,0

W przypadku placówek, określonych jako „pozostałe”, to liderzy WDN (55,6%) częściej wypełniali ankietę niż dyrektorzy lub wicedyrektorzy. Inaczej przedstawiała się sytuacja w szkołach ponadpodstawowych, tutaj oprócz dyrektorów, częściej kwestionariusz wypełniali wicedyrektorzy placówek. Wszystkie wyniki przedstawione są w tabeli 3.

Tabela 3. Osoby wypełniające ankietę w poszczególnych typach placówek

Osoba wypełniająca ankietę	Przedszkole samorządowe i zespoły szkolno-przedszkolne		Szkoła podstawowa		Szkoła ponadpodstawowa		Pozostałe placówki	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Dyrektor placówki	38	69,1	19	57,6	12	44,4	2	22,2
Lider WDN w placówce	10	18,2	8	24,2	6	22,2	5	55,6
Wicedyrektor placówki	7	12,7	6	18,2	9	33,3	2	22,2
Ogółem	55	100,0	33	100,0	27	100,0	9	100,0

Analiza wyników

OBSZAR I

Doskonalenie zawodowe nauczycieli przedszkoli, szkół i placówek Miasta Białegostoku w ramach „Planu dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli na 2023 rok”

Analizując aspekt finansowania różnych form doskonalenia nauczycieli białostockich szkół i placówek można stwierdzić, że najczęściej nauczyciele uczestniczyli w różnorodnych formach doskonalenia zawodowego finansowanych ze środków budżetowych (69,1%) oraz w bezpłatnych formach doskonalenia zawodowego (67,1%). Z dofinansowania ze środków własnych korzystało 16,9% nauczycieli. Liczba nauczycieli, którzy uzyskali dodatkowe kwalifikacje wyniosła 597 (tabela 4).

Tabela 4. Liczbowy i procentowy rozkład nauczycieli korzystających z form doskonalenia zawodowego

Doskonalenie zawodowe nauczycieli	N	%
Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego finansowanych ze środków budżetowych	4260	69,1
Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego finansowanych ze środków własnych	1045	16,9
Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego bezpłatnych	4141	67,1
Liczba nauczycieli, którzy uzyskali dodatkowe kwalifikacje	597	9,7
Liczba wszystkich nauczycieli w szkole/placówce	N=6168	

* Analizę dokonano według następującego algorytmu: $\frac{N}{\text{suma wszystkich nauczycieli}}$ (ze wszystkich placówek), którzy uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego; $\frac{\%}{\text{odsetek nauczycieli uczestniczących w poszczególnych formach doskonalenia, np. liczba nauczycieli, którzy uzyskali dodatkowe kwalifikacje / liczbę wszystkich nauczycieli zatrudnionych w szkole/placówce * 100\%}}$ (597/6168=9,7%).

Prawie wszyscy nauczyciele z przedszkoli samorządowych i zespołów szkolno-przedszkolnych (95,3%) uczestniczyli w bezpłatnych formach doskonalenia zawodowego, a wśród nauczycieli szkół podstawowych, z tej formy skorzystało 65,7% osób. W przypadku szkół ponadpodstawowych oraz pozostałych placówek częściej nauczyciele korzystali z doskonalenia finansowanego ze środków budżetowych (odpowiednio 71,7% i 89,9%). Dane prezentuje tabela 5.

Tabela 5. Liczbowy i procentowy rozkład nauczycieli korzystających z form doskonalenia zawodowego z uwzględnieniem typu placówki

Typ placówki	Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego finansowanych ze środków budżetowych		Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego finansowanych ze środków własnych		Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego bezpłatnych		Liczba nauczycieli, którzy uzyskali dodatkowe kwalifikacje		Liczba wszystkich nauczycieli w placówce/szkole	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Przedszkola samorządowe i zespoły szkolno-przedszkolne	952	72,7	388	29,6	1247	95,3	179	13,7	1309	21,2
Szkoły podstawowe	1299	60,2	298	13,8	1418	65,7	168	7,8	2157	35,0
Szkoły ponadpodstawowe	1652	71,7	216	9,4	1272	55,2	203	8,8	2305	37,4
Pozostałe placówki	357	89,9	143	36,0	204	51,4	47	11,8	397	6,4

* Analizę dokonano według następującego algorytmu: np. N w przedszkolach samorządowych i zespołach szkolno-przedszkolnych (liczba nauczycieli, którzy zostali wskazani przez dyrektorów przedszkoli samorządowych i zespołów szkolno-przedszkolnych); % - odsetek nauczycieli uczestniczących w poszczególnych formach doskonalenia, np. liczba nauczycieli, którzy uzyskali dodatkowe kwalifikacje w przedszkolach samorządowych i zespołach szkolno-przedszkolnych / liczbę wszystkich nauczycieli zatrudnionych w przedszkolu i zespołach szkolno-przedszkolnych * 100% (179/1309=13,7%).

Przeważający odsetek form doskonalenia zawodowego nauczycieli (prawie 80%) stanowiły formy zewnętrzne (78,9%). Formy wewnętrzne stanowiły pozostałą 1/5 ogółu deklarowanych form doskonalenia wśród białostockich nauczycieli (tabela 6).

Tabela 6. Liczbowy i procentowy rozkład form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyli nauczyciele

Formy doskonalenia zawodowego	N	%
Forma zewnętrzna	6006	78,9
Forma wewnętrzna	1602	21,1
Ogółem	7608	100,0

* Analizę dokonano według następującego algorytmu: N (suma wszystkich przesłanych danych przez poszczególne placówki dotyczy liczby form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyli nauczyciele); % - procentowy rozkład poszczególnych form doskonalenia np. liczba form zewnętrznych, w których uczestniczyli nauczyciele / sumę wszystkich wskazanych form przez placówki * 100% (6006/7608=78,9%).

Formy zewnętrzne dominowały wśród nauczycieli ze wszystkich białostockich placówek oświatowych. Największe odsetki nauczycieli biorących udział w formach zewnętrznych doskonalenia występowały w przypadku przedszkoli samorządowych i zespołów szkolno-przedszkolnych (88,1%) i szkół podstawowych (79,1%), a najmniejsze w szkołach ponadpodstawowych (67,3%) i pozostałych placówkach (65,0%). Pełne dane prezentuje tabela 7.

Tabela 7. Liczbowy i procentowy rozkład form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyli nauczyciele z uwzględnieniem typu placówki

Typ placówki	Forma zewnętrzna		Forma wewnętrzna		Ogółem	
	N	%	N	%	N	%
Przedszkola samorządowe i zespoły szkolno-przedszkolne	2316	88,1	312	11,9	2628	100,0
Szkoły podstawowe	2303	79,1	608	20,9	2911	100,0
Szkoły ponadpodstawowe	1231	67,3	598	32,7	1829	100,0
Pozostałe placówki	156	65,0	84	35,0	240	100,0

* Analizę dokonano według następującego algorytmu: np. N form zewnętrznych (ogółem: suma wszystkich przesłanych danych przez poszczególne placówki dotyczy liczby form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyli nauczyciele); %= procentowy rozkład poszczególnych form doskonalenia uwzględniając typ placówki np. liczba form zewnętrznych, w których uczestniczyli nauczyciele szkół podstawowych / sumę wskazanych form przez szkoły podstawowe* 100% (2303/2911=79,1%).

Spośród 6168 nauczycieli przedszkoli, szkół i placówek Miasta Białegostoku, 189 nie uczestniczyło w żadnych formach doskonalenia zawodowego, co stanowiło 3,1% ogółu zatrudnionych nauczycieli. Największy odsetek nauczycieli, którzy nie brali udziału w żadnych formach doskonalenia nauczycieli odnotowano w przypadku innych placówek (5,8%), a najmniejszy w przedszkolach samorządowych i zespołach szkolno-przedszkolnych (1,8%). Prawie co trzeci nauczyciel (28,8%) uczestniczył jedynie w szkoleniowych radach pedagogicznych. Najczęściej wyłącznie w tej formie doskonalenia uczestniczyli nauczyciele szkół ponadpodstawowych (42,4%), a najrzadziej nauczyciele z pozostałych placówek (13,9%) oraz przedszkoli samorządowych i zespołów szkolno-przedszkolnych (14,3%). Pełne dane prezentuje tabela 8.

Tabela 8. Odsetki nauczycieli, którzy nie uczestniczyli w żadnej formie doskonalenia zawodowego i odsetki nauczycieli, którzy uczestniczyli wyłącznie w szkoleniowych radach pedagogicznych w podziale na typy placówek

Typ placówki	Nauczyciele, którzy nie uczestniczyli w żadnej formie doskonalenia zawodowego nauczycieli		Nauczyciele, którzy uczestniczyli tylko w szkoleniowych radach pedagogicznych	
	N	%	N	%
Przedszkola samorządowe i zespoły szkolno-przedszkolne (N=1309)	24	1,8	187	14,3
Szkoły podstawowe (N=2157)	81	3,8	555	25,7
Szkoły ponadpodstawowe (N=2305)	61	2,6	977	42,4
Pozostałe placówki (N=397)	23	5,8	55	13,9
Ogółem (N=6168)	189	3,1	1774	28,8

* Analizę dokonano według następującego algorytmu: np. N – liczba nauczycieli uwzględniając typ placówki; %= procentowy rozkład poszczególnych form doskonalenia uwzględniając typ placówki np. liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli tylko w szkoleniowych radach pedagogicznych ze szkół podstawowych/ liczbę zatrudnionych nauczycieli w szkole podstawowej * 100% (555/2157=25,7%).

Wśród instytucji szkoleniowych, w których nauczyciele uczestniczyli w ramach doskonalenia zawodowego najczęściej wskazywane były:

- Miejski Ośrodek Doradztwa Metodycznego w Białymstoku (116 wskazań),
- Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku (101 wskazań),
- Wydawnictwo Edukacyjne Nowa Era Sp. z o.o. w Warszawie (83 wskazania),
- AXON Centrum Edukacyjno-Medyczne w Białymstoku (66 wskazań),
- Instytut Studiów Podyplomowych Wyższej Szkoły Nauk Pedagogicznych w Warszawie (60 wskazań),
- Wydawnictwo MAC Edukacja w Kielcach (60 wskazań),
- Uniwersytet w Białymstoku (58 wskazań),
- Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Henryka Sienkiewicza w Białymstoku (55 wskazań),

Szczegółowe dane prezentuje tabela 9.

Tabela 9. Nazwy instytucji szkoleniowych, w których najczęściej uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego (powyżej 7 wskazań)

Nazwa Instytucji szkoleniowej	Liczba wskazań
Miejski Ośrodek Doradztwa Metodycznego w Białymstoku	116
Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku	101
Wydawnictwo Edukacyjne Nowa Era Sp. z o.o. w Warszawie	83
AXON Centrum Edukacyjno-Medyczne w Białymstoku	66
Instytut Studiów Podyplomowych Wyższa Szkoła Nauk Pedagogicznych w Warszawie	60
Wydawnictwo MAC Edukacja w Kielcach	60
Uniwersytet w Białymstoku	58
Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Henryka Sienkiewicza w Białymstoku	55
KLANZA Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów Oddział w Białymstoku	50
Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży	46
Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna Nr 2 w Białymstoku	36
Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie	35
FAMIGA - siedziba w Krakowie	34
Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe w Gdańsku	32
Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne w Warszawie	30
PWN Wydawnictwo Szkolne w Warszawie	27
Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna Nr 1 w Białymstoku	22
Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna dla Dzieci i Młodzieży z Zaburzeniami Emocjonalnymi w Białymstoku	20
Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku	20
Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty w Olsztynie	17
Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli im. F. Froebela w Lublinie	15
Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej Podlaskie Centrum w Białymstoku	13
Centrum Edukacji Obywatelskiej w Warszawie	13
Wyższa Szkoła Kształcenia Zawodowego w Przemyśle	8
Strefa Wsparcia Pedagoga Rodzica i Ucznia w Warszawie	7

* W tabeli przedstawiono nazwy i liczbę instytucji szkoleniowych wskazanych przez respondentów (pytanie otwarte).

Liczba form doskonalenia w których uczestniczyli nauczyciele biorący udział, w wymienionych w tabelach 10 i 11, formach doskonalenia, przekracza liczbę nauczycieli zatrudnionych w białostockich szkołach co wynika z faktu, że nauczyciele uczestniczyli często więcej niż w jednej formie doskonalenia zawodowego. Z tego też powodu zsumowany procent liczby nauczycieli uczestniczących w poszczególnych formach doskonalenia zawodowego nie sumuje się do 100.

Wśród form szkoleń, w których uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego, głównie dominowały wykłady, warsztaty i szkolenia w których brało udział 4136, co dało odsetek w wysokości 67,1%. Prawie połowa nauczycieli - 47,7% korzystała z webinarów (2941 osób). W dalszej kolejności wskazywano konferencje - 24,5%, w których brało udział 1510 osób. Pozostałe formy były znacznie mniej popularne - w seminariach brało udział 10,2% ogółu nauczycieli (629 osób), a w studiach podyplomowych 8,1% (498 osób). Inne wskazywane przez 1,8% nauczycieli (110 osób) formy doskonalenia zawodowego nauczycieli, prowadzone przez placówki doskonalenia nauczycieli to: kursy (doskonające, kwalifikacyjne, szkoleniowe, certyfikowane, e-learningowe) – 27 wskazań, form oraz sieci współpracy po 2 wskazania, a także kongresy, konferencje on-line, konsultacje, lekcje otwarte, programy, projekty, spotkania LIVE po 1 wskazaniu. W przypadku innych form doskonalenia zawodowego, prowadzonych przez szkoły wyższe wskazanych przez 1,7% nauczycieli (107 osób) wypełniający ankietę wymieniali: studia magisterskie – 7 wskazań, studia doktoranckie - 3 wskazania, studia licencjackie – 2 wskazania oraz symposium, spotkania autorskie, debatę, laboratoria, studia hybrydowe po 1 wskazaniu. Inne formy doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzone przez inne podmioty, których zadania statutowe obejmują doskonalenie zawodowe nauczycieli na które wskazało 1,8% nauczycieli (110 osób) to: kursy (metodyczne, doskonające, kwalifikacyjne) – 9 wskazań, rady szkoleniowe i superwizje po 2 wskazania, zjazdy ogólnopolskie, forum, wizyty studyjne, wydawnictwa, inkubatory inspiracji – po 1 wskazaniu. Dane prezentuje tabela 10.

Tabela 10. . Liczbowy i procentowy rozkład form doskonalenia zawodowego z których korzystali nauczyciele z uwzględnieniem typu placówki

Liczba nauczycieli uczestniczących w poszczególnych formach doskonalenia zawodowego	N	%
Seminaria	629	10,2
Webinaria	2941	47,7
Konferencje	1510	24,5
Wykłady, warsztaty, szkolenia	4136	67,1
Studia podyplomowe	498	8,1
Inne formy doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzone odpowiednio przez placówki doskonalenia nauczycieli	110	1,8
Inne formy doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzone przez szkoły wyższe	107	1,7
Inne formy doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzone przez inne podmioty, których zadania statutowe obejmują doskonalenie zawodowe nauczycieli	110	1,8
Ogółem	10041	162,8

* Analizę dokonano według następującego algorytmu: N (suma wszystkich przesłanych danych przez poszczególne placówki dotyczy liczby nauczycieli uczestniczących w różnych formach doskonalenia zawodowego); % - odsetek nauczycieli uczestniczących w poszczególnych formach doskonalenia np. liczba nauczycieli uczestniczących w seminariach/liczbę wszystkich nauczycieli zatrudnionych w szkole/placówce w Białymstoku * 100% ($629/6168=10,2\%$). Liczba form doskonalenia w których uczestniczyli nauczyciele biorący udział, w wymienionych w tabeli, formach doskonalenia, przekracza liczbę nauczycieli zatrudnionych w białostockich szkołach co wynika z faktu, że nauczyciele uczestniczyli często więcej niż w jednej formie doskonalenia zawodowego. Z tego też powodu zsumowany procent liczby nauczycieli uczestniczących w poszczególnych formach doskonalenia zawodowego nie wykazuje wartości 100.

Spośród nauczycieli z przedszkoli i zespołów szkolno- przedszkolnych w wykładach, warsztatach i szkoleniach uczestniczyło 81,7%, z ogółu zatrudnionych w tego typu placówkach (1069 osób), w webinarach – 68,8% (901 osób), w konferencjach - 38,5% (504 osoby), w seminariach - 18,6% (243 osoby), w studiach podyplomowych 10,5% (137 osoby), innych formy doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzonych przez placówki doskonalenia nauczycieli - 3,8% (50 osób), innych formach doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzonych przez szkoły wyższe - 3,7% (49 osób), innych formach doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzonych przez inne podmioty, których zadania statutowe obejmują doskonalenie zawodowe nauczycieli - 3,7% (48 osób). Łącznie liczba wszystkich form szkoleń, w których uczestniczyli nauczyciele w tym przypadku wyniosła 3001.

Nauczyciele szkół podstawowych najczęściej uczestniczyli w wykładach, warsztatach i szkoleniach - 57,8% (1246 osób) i webinarach - 56,3% (1214 osób). W mniejszych odsetkach brali udział w studiach podyplomowych - 9,1% (197 osób), seminariach - 8,0% (173 osoby), innych formach doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzonych przez inne podmioty, których zadania statutowe obejmują doskonalenie zawodowe nauczycieli - 1,5% (32 osoby), innych formach doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzonych przez placówki doskonalenia nauczycieli - 1,4% (30 osób) i innych formach doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzonych przez szkoły wyższe - 1,4% (30 osób). Łącznie liczba wszystkich form szkoleń, w których uczestniczyli nauczyciele, w tym przypadku wyniosła 3393.

Nauczyciele szkół ponadpodstawowych najczęściej uczestniczyli w wykładach, warsztatach i szkoleniach - 68,8% (1585 osób) i webinarach - 30,5% (702 osoby). W mniejszych odsetkach brali udział w konferencjach - 19,9% (458 osób), seminariach - 8,2% (190 osób), studiach podyplomowych - 6,0% (138 osób), innych formach doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzonych przez inne podmioty, których zadania statutowe obejmują doskonalenie zawodowe nauczycieli - 1,0% (23 osoby), innych formach doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzonych przez placówki doskonalenia nauczycieli - 1,0% (22 osoby) i innych formach doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzonych przez

szkoły wyższe - 1,0% (23 osoby). Łącznie liczba wszystkich form szkoleń, w których uczestniczyli nauczyciele w tym przypadku wyniosła 3141.

Nauczyciele pozostałych placówek najczęściej uczestniczyli w wykładach, warsztatach i szkoleniach - 59,4% (236 osób) i webinarach - 31,2% (124 osoby). W mniejszych odsetkach brali udział w konferencjach - 19,4% (77 osób), studiach podyplomowych - 6,5% (26 osób), seminariach - 5,8% (23 osoby), innych formach doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzonych przez placówki doskonalenia nauczycieli - 1,8% (7 osób) i innych formach doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzonych przez szkoły wyższe - 1,5% (6 osób) i innych formach doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzonych przez inne podmioty, których zadania statutowe obejmują doskonalenie zawodowe nauczycieli - 1,8% (7 osób). Łącznie liczba wszystkich form szkoleń, w których uczestniczyli nauczyciele, w tym przypadku wyniosła 506.

Tabela 11. Liczbowy i procentowy rozkład form doskonalenia zawodowego z których korzystali nauczyciele, z uwzględnieniem typu placówki

Liczba nauczycieli uczestniczących w poszczególnych formach doskonalenia zawodowego	Przedszkola samorządowe i zespoły szkolno-przedszkolne		Szkoly podstawowe		Szkoly ponadpodstawowe		Pozostale placowki	
	Liczba form doskonalenia w których uczestniczyli nauczyciele	% z liczby form doskonalenia w których uczestniczyli nauczyciele	Liczba form doskonalenia w których uczestniczyli nauczyciele	% z liczby form doskonalenia w których uczestniczyli nauczyciele	Liczba form doskonalenia w których uczestniczyli nauczyciele	% z liczby form doskonalenia w których uczestniczyli nauczyciele	Liczba form doskonalenia w których uczestniczyli nauczyciele	% z liczby form doskonalenia w których uczestniczyli nauczyciele
Seminaria	243	18,6	173	8,0	190	8,2	23	5,8
Webinaria	901	68,8	1214	56,3	702	30,5	124	31,2
Konferencje	504	38,5	471	21,8	458	19,9	77	19,4
Wykłady, warsztaty, szkolenia	1069	81,7	1246	57,8	1585	68,8	236	59,4
Studia podyplomowe	137	10,5	197	9,1	138	6,0	26	6,5
Inne formy doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzone odpowiednio przez placówki doskonalenia nauczycieli	50	3,8	30	1,4	23	1,0	7	1,8

Inne formy doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzone przez szkoły wyższe	49	3,7	30	1,4	22	1,0	6	1,5
Inne formy doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzone przez inne podmioty, których zadania statutowe obejmują doskonalenie zawodowe nauczycieli	48	3,7	32	1,5	23	1,0	7	1,8
Ogółem	3001	229,3	3393	157,3	3141	136,3	506	127,5

* Analizę dokonano według następującego algorytmu: N (suma wszystkich przesłanych danych przez poszczególne placówki dotyczy liczby nauczycieli uczestniczących w różnych formach doskonalenia zawodowego; % - odsetek nauczycieli uczestniczących w poszczególnych formach doskonalenia np. liczba nauczycieli uczestniczących w seminariach ze szkół podstawowych/liczbę wszystkich nauczycieli zatrudnionych w szkołach podstawowych na terenie miasta Białegostoku * 100% ($173/2157=8,0\%$). Liczba form doskonalenia w których uczestniczyli nauczyciele biorący udział, w wymienionych w tabeli, formach doskonalenia, przekracza liczbę nauczycieli zatrudnionych w białostockich szkołach co wynika z faktu, że nauczyciele uczestniczyli często więcej niż w jednej formie doskonalenia zawodowego. Z tego też powodu zsumowany procent liczby nauczycieli uczestniczących w poszczególnych formach doskonalenia zawodowego nie wykazuje wartości 100.

Spośród różnych metod monitorowania wykorzystanych w praktyce nabytych przez nauczycieli kompetencji / kwalifikacji dyrektorzy szkół i placówek wykorzystywali w największym stopniu następujące metody nadzoru:

- notatki z obserwacji zajęć (75,8%), które zdecydowanie najczęściej wykorzystywane były w przedszkolach i zespołach szkolno-przedszkolnych (90,9%);
- kontrole (70,2%) – znacząco częściej wskazywane w odniesieniu do pozostałych placówek (77,8%) oraz szkół podstawowych (75,8%);
- wyniki analiz badań wewnątrzszkolnych (54,0%) - znacząco częściej wskazywane w odniesieniu do szkół ponadpodstawowych (77,8%)
- wyniki klasyfikacji i ich omówienia na radach pedagogicznych (52,4%) - najwięcej wskazań w szkołach podstawowych (87,9%) oraz szkołach ponadpodstawowych (85,2%).

Inne formy, które zostały wskazane w badaniu to: arkusze samooceny – 4 wskazania, dzielenie się nabytą wiedzą na zespołach samokształceniowych, dzielenie się wiedzą w ramach WDN oraz sprawozdania po 3 wskazania, ankiety i dzielenie się wiedzą po 2 wskazania, analiza dokumentacji szkolnej, analiza pracy własnej nauczyciela, dzielenie się wiedzą na radach szkoleniowych, obserwacja uroczystości (konkursy, zawody itp.) organizowanych przez nauczycieli, obserwacja zajęć nauczycieli i specjalistów, organizacja i prowadzenie zajęć otwartych dla rodziców i uroczystości, osiągnięcia uczniów, rozmowy z rodzicami, wykaz ukończonych form doskonalenia, w toku codziennej pracy, zajęcia koleżeńskie, dzielenie się

wiedzą z młodszym stażem nauczycielem, prowadzenie zajęć otwartych po 1 wskazaniu. Pozostałe dane zawarto w tabelach 12 i 13.

Tabela 12. Monitorowanie wykorzystanych w praktyce nabytych kompetencji / kwalifikacji przez nauczycieli

Monitorowanie wykorzystanych w praktyce nabytych kompetencji/kwalifikacji przez nauczycieli	Odpowiedzi	% z liczebności*
Notatki z obserwacji zajęć	94	75,8
Notatki z obserwacji lekcji	56	45,2
Kontrole	87	70,2
Wyniki analiz badań wewnątrzszkolnych	67	54,0
Analizy oceniania wewnątrzszkolnego	45	36,3
Wyniki klasyfikacji i ich omówienia na radach pedagogicznych	65	52,4
Analizy wyników egzaminów zewnętrznych	55	44,4
Ogółem	469	378,2

*pytanie wielokrotnego wyboru

* Analizę dokonano według następującego algorytmu: ze względu na pytanie wielokrotnego wyboru odpowiedzi ze wszystkich placówek zostały zsumowane. % z liczebności - suma wszystkich placówek, które wzięły udział w badaniu (N=124). Przykład - notatki z obserwacji zajęć wybrały 94 placówki. Wiedząc, że dokument został wypełniony przez 124 placówki należy zauważyć, że $\frac{94}{124}$ (75,8%) przedszkoli, szkół i pozostałych placówek monitoruje wykorzystane w praktyce kompetencje/kwalifikacje poprzez notatki z obserwacji zajęć.

Tabela 13. Monitorowanie wykorzystanych w praktyce nabytych kompetencji / kwalifikacji przez nauczycieli z uwzględnieniem typu placówki

Monitorowanie wykorzystanych w praktyce nabytych kompetencji/ kwalifikacji przez nauczycieli	Przedszkola samorządowe i zespoły szkolno-przedszkolne (N=55)		Szkoly podstawowe (N=33)		Szkoly ponadpodstawowe (N=27)		Pozostale placowki (N=9)	
	Odpowiedzi	% z liczebności	Odpowiedzi	% z liczebności	Odpowiedzi	% z liczebności	Odpowiedzi	% z liczebności
Notatki z obserwacji zajęć	50	90,9	18	54,5	19	70,4	7	77,8
Notatki z obserwacji lekcji	12	21,8	21	63,6	20	74,1	3	33,3
Kontrole	38	69,1	25	75,8	17	63,0	7	77,8
Wyniki analiz badań wewnątrzszkolnych	19	34,5	21	63,6	21	77,8	6	66,7
Analizy oceniania wewnątrzszkolnego	9	16,4	16	48,5	17	63,0	3	33,3
Wyniki klasyfikacji i ich omówienia na radach pedagogicznych	10	18,2	29	87,9	23	85,2	3	33,3

Analizy wyników egzaminów zewnętrznych	5	9,1	25	75,8	23	85,2	2	22,2
Ogółem	143	260,0	155	469,7	140	518,5	31	344,4

* Analizę dokonano według następującego algorytmu: ze względu na pytania wielokrotnego wyboru odpowiedzi ze wszystkich placówek są zsumowane. % - np. w przypadku 50 dyrektorów przedszkoli samorządowych wybrało odpowiedź notatki z obserwacji zajęć. W związku z tym, że dokument został wypełniony przez 55 dyrektorów przedszkoli samorządowych (tabela 1), należy zauważyć, że 90,9% przedszkoli w taki sposób monitoruje wykorzystane w praktyce kompetencje/kwalifikacje.

Poprawa jakości w wyniku udziału nauczycieli zatrudnionych w przedszkolach samorządowych i zespołach szkolno-przedszkolnych w różnych formach doskonalenia najczęściej dotyczyła obszarów:

- Obszar 5. Przedszkole wspomaga rozwój dzieci, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji (92,7%),
- Obszar 4. Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne, 3. Dzieci są aktywne oraz 2. Dzieci nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej po 89,1% wskazań.

Inne obszary, które wskazały osoby uzupełniające kwestionariusz w przedszkolach samorządowych i zespołach szkolno-przedszkolnych to: „zwiększona liczba nauczycieli z językiem angielskim sprzyja łatwiejszej nauce dzieci” oraz „usprawnienie organizacji i efektywności zajęć specjalistycznych, poprawa jakości pracy placówki w obszarze udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, wdrażanie procedur i rozporządzeń, podniesienie poziomu wiedzy z zakresu prawa oświatowego, efektywność diagnozy przedszkolnej”.

W przypadku nauczycieli szkół podstawowych i ponadpodstawowych wyraźnie nastąpiła poprawa jakości w takich obszarach jak:

- Obszar 5. Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji (88,3%),
- Obszar 1. Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się (86,7%),
- Obszar 3. Uczniowie są aktywni (83,3%).

Inne obszary wskazane przez osoby uzupełniające kwestionariusz w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych to: „Zwiększenie wykorzystania narzędzi TIK w nauczaniu. Sprawniejsze zarządzanie placówką poprzez wykorzystanie technologii informacyjnej - narzędzia Google” oraz „Sporządzenie wniosku w programie Erasmus +”. Pełny rozkład odpowiedzi prezentuje tabela 14.

Tabela 14. Obszary działalności szkoły, w których nastąpiła wyraźna poprawa jakości w wyniku udziału nauczycieli w/w formach doskonalenia zawodowego

Obszary działalności szkoły/placówki, w których nastąpiła wyraźna poprawa jakości w wyniku udziału nauczycieli w formach doskonalenia zawodowego	Odpowiedzi	% odpowiedzi z liczebności
PRZEDSZKOLA SAMORZĄDOWE I ZESPOŁY SZKOLNO-PRZEDSZKOLNE		
1. Procesy wspomagania rozwoju i edukacji dzieci są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się	48	87,3
2. Dzieci nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej	49	89,1
3. Dzieci są aktywne	49	89,1
4. Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne	49	89,1
5. Przedszkole wspomaga rozwój dzieci, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji	51	92,7
6. Rodzice są partnerami przedszkola	41	74,5
7. Przedszkole współpracuje ze środowiskiem lokalnym na rzecz wzajemnego rozwoju	39	70,9
8. Przedszkole w planowaniu pracy uwzględnia wnioski z analizy badań zewnętrznych i wewnętrznych	27	49,1
9. Zarządzanie przedszkolem służy jego rozwojowi	40	72,7
Inne	2	3,6
Ogółem	395	718,8
SZKOŁA PODSTAWOWA ORAZ SZKOŁA PONADPODSTAWOWA		
1. Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się	52	86,7
2. Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej	47	78,3
3. Uczniowie są aktywni	50	83,3
4. Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne	42	70,0
5. Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji	53	88,3
6. Rodzice są partnerami szkoły lub placówki	29	48,3
7. Szkoła lub placówka współpracuje ze środowiskiem lokalnym na rzecz wzajemnego rozwoju	32	53,3
8. Szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników egzaminu ósmoklasisty egzaminu maturalnego, egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie, egzaminu zawodowego oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych	42	70,0
9. Zarządzanie szkołą lub placówką służy jej rozwojowi	42	70,0
Inne	2	3,3
Ogółem	389	648,3
PORADNIAPSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA NR 1 W BIAŁYMSTOKU, PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA NR 2 W BIAŁYMSTOKU, SPECJALISTYCZNA PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY Z ZABURZENIAMI EMOCJONALNYMI W BIAŁYMSTOKU, BIAŁOSTOCKIE CENTRUM EDUKACJI		
1. Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający rozwojowi osób, instytucji i organizacji korzystających z oferty placówki	2	50,0
2. Placówka zaspokaja potrzeby osób, instytucji i organizacji korzystających z oferty placówki	4	100,0
3. Placówka współpracuje ze środowiskiem lokalnym na rzecz wzajemnego rozwoju	2	50,0
4. Placówka w planowaniu pracy uwzględnia wnioski z analizy badań zewnętrznych i wewnętrznych	2	50,0
5. Zarządzanie placówką służy jej rozwojowi	3	75,0
Inne	1	25,0
Ogółem	14	350,0

ZESPÓŁ PLACÓWEK OŚWIATOWYCH NR 1 W BIAŁYMSTOKU, ZESPÓŁ PLACÓWEK SZKOLNO - WYCHOWAWCZYCH W BIAŁYMSTOKU, SPECJALNY OŚRODEK SZKOLNO – WYCHOWAWCZY IM. WALDEMARA KIKOŁSKIEGO W BIAŁYMSTOKU		
1. Planuje się i organizuje pracę w sposób sprzyjający osiągnięciu celów placówki	2	66,7
2. Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne	3	100,0
3. Placówka wspomaga rozwój wychowanków, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji	3	100,0
4. Placówka współpracuje ze środowiskiem lokalnym na rzecz wzajemnego rozwoju	1	33,3
5. Zarządzanie placówką służy jej rozwojowi	2	66,7
Ogółem	11	366,7
MIEDZYSZKOLNY OŚRODEK SPORTOWY W BIAŁYMSTOKU		
1. Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się	1	100,0
2. Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej	1	100,0
3. Uczniowie są aktywni	0	0,0
4. Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne	0	0,0
5. Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji	1	100,0
6. Rodzice są partnerami szkoły lub placówki	0	0,0
7. Szkoła lub placówka współpracuje ze środowiskiem lokalnym na rzecz wzajemnego rozwoju	0	0,0
8. Szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników egzaminu ósmoklasisty egzaminu maturalnego, egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie, egzaminu zawodowego oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych	0	0,0
9. Zarządzanie szkołą lub placówką służy jej rozwojowi	1	100,0
Ogółem	4	400,0
ZESPÓŁ PLACÓWEK OŚWIATOWYCH NR 2 W BIAŁYMSTOKU		
1. Planuje się i organizuje pracę w sposób sprzyjający osiągnięciu celów placówki	1	100,0
2. Placówka wspomaga rozwijanie zainteresowań i uzdolnień wychowanków oraz umożliwia korzystanie z różnych form wypoczynku i organizacji czasu wolnego	1	100,0
3. Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne	1	100,0
4. Placówka współpracuje ze środowiskiem lokalnym na rzecz wzajemnego rozwoju	1	100,0
5. Zarządzanie placówką służy jej rozwojowi oraz promowaniu wartości edukacji	1	100,0
Ogółem	5	500,0

* Analizę dokonano według następującego algorytmu: Odpowiedzi- (liczba placówek, które wskazały obszary działalności szkoły/placówki, gdzie nastąpiła wyraźna poprawa jakości w wyniku udziału nauczycieli w/w formach doskonalenia zawodowego); % odpowiedzi z liczebności – procentowanie do liczebności. Przykład – w 52 szkołach podstawowych i ponadpodstawowych zauważono, że nastąpiła poprawa z zakresu 1. Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się. Natomiast wszystkich szkół podstawowych i ponadpodstawowych w Mieście Białystok jest łącznie 60, stąd $51/60=86,7\%$.

Analizując odsetki nauczycieli doskonalących się w poszczególnych obszarach zaobserwowano, że najwięcej nauczycieli przedszkoli i zespołów szkolno-przedszkolnych doskonalilo się z edukacji włączającej oraz pomocy psychologiczno- pedagogicznej jako obligatoryjnych zadań statutowych przedszkola, szkoły lub placówki w kontekście dokonywania oceny funkcjonowania ucznia / wychowanka (54,3%) oraz z rozwijania kreatywności, przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych uczniów, w tym bezpieczne

i celowe wykorzystywanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego (35,5%). Z kolei największe odsetki nauczycieli szkół podstawowych podnosiło swoje kompetencje z zakresu edukacji włączającej oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej jako obligatoryjnych zadań statutowych przedszkola, szkoły lub placówki w kontekście dokonywania oceny funkcjonowania ucznia / wychowanka (82,9%) oraz z budowania świadomości prawnej nauczycieli / dyrektorów szkół i placówek (30,5%). W szkołach ponadpodstawowych, jak i pozostałych placówkach dominowały obszary z zakresu profilaktyki uzależnień w szkołach i placówkach (odpowiednio 22,6% oraz 21,9%) oraz budowania świadomości prawnej nauczycieli / dyrektorów szkół i placówek (odpowiednio 25,9% oraz 18,6%). Pełny rozkład liczbowy i procentowy nauczycieli białostockich szkół i placówek doskonalących się w poszczególnych obszarach prezentuje tabela 15.

Tabela 15. Liczbowy i procentowy rozkład nauczycieli doskonalących się w poszczególnych obszarach z uwzględnieniem typu placówki

Liczba nauczycieli doskonalących swoje kompetencje w poszczególnych obszarach	Przedszkola samorządowe i zespoły szkolno-przedszkolne (N=1309)		Szkoły podstawowe (N=2157)		Szkoły ponadpodstawowe (N=2305)		Pozostałe placówki (N=397)	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Rozpoznawania i wspierania różnorodnych potrzeb uczniów w ramach podnoszenia jakości edukacji włączającej w szkołach i placówkach	373	28,5	740	34,3	408	17,7	58	14,6
Edukacji włączającej oraz pomocy psychologiczno- pedagogicznej jako obligatoryjnych zadań statutowych przedszkola, szkoły lub placówki w kontekście dokonywania oceny funkcjonowania ucznia/ wychowanka	711	54,3	1788	82,9	531	23,0	64	16,1
Mutyzmu wybiórczego u wychowanków/ uczniów	68	5,2	43	2,0	6	0,3	6	1,5
Neurodydaktyki z elementami tutoringu i mentoringu	9	0,7	60	2,8	71	3,1	4	1,0
Profilaktyki uzależnień w szkołach i placówkach	217	16,6	468	21,7	520	22,6	87	21,9
Wychowania do wartości przez kształtowanie postaw obywatelskich i respektowanie norm społecznych	404	30,9	406	18,8	303	13,1	12	3,0
Rozwijania wśród dzieci i młodzieży postawy odpowiedzialności za środowisko naturalne	243	18,6	243	11,3	164	7,1	13	3,3

Rozwijania kreatywności, przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych uczniów, w tym bezpieczne i celowe wykorzystywanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego	465	35,5	466	21,6	476	20,7	23	5,8
Szkoleń branżowych zgodnych z kierunkami kształcenia w szkołach ponadpodstawowych Miasta Białegostoku	1	0,1	12	0,6	189	8,2	1	0,3
Budowania świadomości prawnej nauczycieli / dyrektorów szkół i placówek	336	25,7	657	30,5	598	25,9	74	18,6
Indywidualizacji nauczania	304	23,2	543	25,2	488	21,2	35	8,8
Pełnienia funkcji wychowawcy klasy z uwzględnieniem tematyki rozwiązywania problemów klasowych i konfliktów rówieśniczych	229	17,5	440	20,4	509	22,1	26	6,5
Modyfikacji kształcenia tradycyjnego i wprowadzenia innowacyjnych metod nauczania i wychowania na wszystkich poziomach edukacyjnych	249	19,0	627	29,1	248	10,8	16	4,0
Tworzenia ofert programowych w kształceniu zawodowym	0	0,0	4	0,2	21	0,9	1	0,3
Kształcenia ogólnego i zawodowego, w tym dualnego oraz wdrażania i monitorowania podstawy programowej	11	0,8	30	1,4	75	3,3	2	0,5
Podnoszenia umiejętności nauczycieli języków obcych do nauczania języka obcego zawodowego i nauczania języka obcego na etapie przedszkolnym i wczesnoszkolnym	56	4,3	89	4,1	78	3,4	1	0,3
Nowoczesnych technologii stosowanych w różnych branżach, umożliwiających aktualizację wiedzy i umiejętności w ośrodkach doskonalenia oraz u pracodawców	54	4,1	63	2,9	186	8,1	1	0,3
Wykorzystania metod i technik kształcenia na odległość	118	9,0	232	10,8	219	9,5	15	3,8
Organizacji wczesnego wspomagania rozwoju dzieci oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej i oceny jej efektywności	265	20,2	256	11,9	118	5,1	19	4,8
Surpedagogiki	3	0,2	13	0,6	5	0,2	5	1,3
Tyflopedagogiki	4	0,3	6	0,3	4	0,2	2	0,5
Oligofrenopedagogiki	35	2,7	26	1,2	7	0,3	7	1,8
Logopedii	60	4,6	25	1,2	8	0,3	17	4,3
Autyzmu	126	9,6	129	6,0	124	5,4	20	5,0
Socjoterapii	22	1,7	20	0,9	17	0,7	0	0,0
Resocjalizacji oraz innych zajęć specjalistycznych	37	2,8	104	4,8	24	1,0	29	7,3

Kwalifikacji do prowadzenia zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a w szczególności zajęć korekcyjno-kompensacyjnych	88	6,7	39	1,8	29	1,3	19	4,8
Realizacji lekcji wychowania fizycznego z uwzględnieniem różnorodnych form zajęć, w tym rozpoznawania potrzeb i zainteresowań uczniów w zakresie aktywności fizycznej	29	2,2	65	3,0	66	2,9	4	1,0
Nauczania języka polskiego jako języka obcego oraz przedmiotów wynikających z podstawy programowej w stosunku do uczniów obcokrajowców	13	1,0	54	2,5	21	0,9	2	0,5
Pracy z uczniem obcokrajowcem lub powracającym z zagranicy	106	8,1	123	5,7	95	4,1	25	6,3
Edukacji dzieci i młodzieży w zakresie zdrowych nawyków żywieniowych oraz specjalnych potrzeb żywieniowych	174	13,3	221	10,2	49	2,1	22	5,5
Doskonalenie konsultantów oraz doradców metodycznych w zakresie wspomagania jednostek oświatowych	7	0,5	8	0,4	9	0,4	1	0,3
Doskonalenia doradców zawodowych w zakresie metod pracy	7	0,5	15	0,7	16	0,7	8	2,0
Doskonalenia nauczycieli w zakresie nauczania w programach międzynarodowych: programie matury międzynarodowej DP, programie międzynarodowym MYP oraz podnoszenia jakości kształcenia dwujęzycznego w szkołach	0	0,0	2	0,1	42	1,8	0	0,0
Ogółem	4824	368,5	8017	371,7	5724	248,3	619	155,9

* Analizę dokonano według następującego algorytmu: $\frac{N}{L}$ (liczba nauczycieli doskonalących się w poszczególnych obszarach uwzględniając typ placówki). Przykład - w szkołach ponadpodstawowych z edukacji włączającej oraz pomocy psychologiczno- pedagogicznej jako obligatoryjnych zadań statutowych przedszkola, szkoły lub placówki w kontekście dokonywania oceny funkcjonowania ucznia/ wychowanka doskonało się 531 nauczycieli. Natomiast liczba wszystkich nauczycieli w szkole ponadpodstawowej wyniosła 2305, co wskazuje, że prawie co czwarty nauczyciel szkolił się z tego zakresu ($\frac{531}{2305}=23,0\%$).

OBSZAR II

Doskonalenie zawodowe nauczycieli przedszkoli, szkół i placówek Miasta Białegostoku finansowane z innych źródeł

Prawie co piąty nauczyciel brał udział w formach doskonalenia zawodowego finansowanych z innych źródeł, wykorzystując na ten cel środki pozyskane przez szkołę lub placówkę (17,2%), bądź też finansował je z środków własnych (16,6%). Liczba nauczycieli, którzy uzyskali dodatkowe kwalifikacje przy wykorzystaniu tych źródeł wyniosła 243 - tabela 16.

Tabela 16. Liczbowy i procentowy rozkład nauczycieli korzystających z form doskonalenia zawodowego

Doskonalenie zawodowe nauczycieli	N	%
Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego finansowanych ze środków pozabudżetowych pozyskiwanych przez szkołę/placówkę	1060	17,2
Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego finansowanych ze środków własnych	1026	16,6
Liczba nauczycieli, którzy uzyskali dodatkowe kwalifikacje	243	3,9
Liczba wszystkich nauczycieli w szkole/placówce	N=6168	

* Analizę dokonano według następującego algorytmu: N - suma wszystkich nauczycieli (ze wszystkich placówek), którzy uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego; % - odsetek nauczycieli uczestniczących w poszczególnych formach doskonalenia, np. liczba nauczycieli, którzy uzyskali dodatkowe kwalifikacje / liczbę wszystkich nauczycieli zatrudnionych w szkole/placówce * 100% (243/6168=3,9%).

Co czwarty nauczyciel ze szkoły podstawowej (25,0%) korzystał z dofinansowania ze środków pozabudżetowych pozyskiwanych przez szkołę / placówkę. Natomiast w przypadku uczestnictwa w formach doskonalenia zawodowego finansowanych ze środków własnych, najczęściej korzystali nauczyciele zatrudnieni w pozostałych placówkach (28,2%) oraz w szkołach podstawowych (23,7%). Z kolei, jeśli chodzi o uzyskanie dodatkowych kwalifikacji, najwięcej nauczycieli zdobyło nowe umiejętności z pozostałych placówek (7,3%). Dane przedstawia tabela 17.

Tabela 17. Liczbowy i procentowy rozkład nauczycieli korzystających z form doskonalenia zawodowego z uwzględnieniem typu placówki

Typ placówki	Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego finansowanych ze środków pozabudżetowych pozyskiwanych przez szkołę/ placówkę		Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego finansowanych ze środków własnych		Liczba nauczycieli, którzy uzyskali dodatkowe kwalifikacje	
	N	%	N	%	N	%
Przedszkola samorządowe i zespoły szkolno-przedszkolne	90	6,9	267	20,4	68	5,2
Szkoły podstawowe	539	25,0	511	23,7	84	3,9
Szkoły ponadpodstawowe	416	18,0	136	5,9	62	2,7
Pozostałe placówki	15	3,8	112	28,2	29	7,3

* Analizę dokonano według następującego algorytmu: np. N w przedszkolach samorządowych i zespołach szkolno-przedszkolnych (liczba nauczycieli, którzy zostali wskazani przez dyrektorów przedszkoli samorządowych i zespołów szkolno-przedszkolnych); % - odsetek nauczycieli uczestniczących w poszczególnych formach doskonalenia, np. liczba nauczycieli, którzy uzyskali dodatkowe kwalifikacje w przedszkolach samorządowych i zespołach szkolno-przedszkolnych / liczbę wszystkich nauczycieli zatrudnionych w przedszkolu i zespołach szkolno-przedszkolnych * 100% (68/1309=5,2%).

Nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego ze środków pozabudżetowych podnosili kompetencje przede wszystkim w obszarach: rozwój kompetencji terapeutycznych (41,9%), zawodowych (41,1%) oraz dydaktyczno-metodycznych (30,6%). Pełny rozkład wskazań prezentuje tabela 18.

Tabela 18. Kompetencje, które rozwinęli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego ze środków pozabudżetowych

Lp.	Kompetencje, które rozwinęli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego ze środków pozabudżetowych:	Odpowiedzi	% odpowiedzi z liczebności
1	Kompetencje terapeutyczne	52	41,9
2	Kompetencje zawodowe	51	41,1
3	Kompetencje dydaktyczno - metodyczne	38	30,6
4	Kompetencje wychowawcze	22	17,7
5	Kompetencje psychologiczne - pedagogiczne	17	13,7
6	Kompetencje informatyczno - cyfrowe	16	12,9
7	Kompetencje profilaktyczne	16	12,9
8	Kompetencje społeczne i obywatelskie	10	8,1
9	Kompetencje kreatywne	7	5,6
10	Kompetencje językowe	5	4,0
11	Kompetencje przyrodniczo - ekologiczne	5	4,0
12	Kompetencje artystyczne	3	2,4
13	Kompetencje diagnostyczne	3	2,4
14	Kompetencje sportowe	2	1,6
15	Kompetencje matematyczne	1	0,8
Ogółem		248	200,0

* Analizę dokonano według następującego algorytmu: ze względu na pytania wielokrotnego wyboru odpowiedzi ze wszystkich placówek są zsumowane. % - np. 52 placówki wskazały, że nauczyciele rozwinęli kompetencje terapeutyczne w ramach doskonalenia zawodowego ze środków pozabudżetowych. W związku z tym, że zebrano dane ze 124 placówek, należy zauważyć, że 41,9% wszystkich nauczycieli rozwinęło kompetencje z tego zakresu.

Wśród instytucji szkoleniowych, w których nauczyciele uczestniczyli w ramach doskonalenia zawodowego dofinansowanego z innych źródeł najczęściej wybierali:

- Miejski Ośrodek Doradztwa Metodycznego w Białymstoku (50 wskazań),
- Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku (49 wskazań),
- AXON Centrum Edukacyjno- Medyczne w Białymstoku (33 wskazania),
- Instytut Studiów Podyplomowych Wyższej Szkoły Nauk Pedagogicznych w Warszawie (28 wskazań),
- Wydawnictwo MAC Edukacja w Kielcach (27 wskazań).

Pozostałe dane prezentuje tabela 19.

Tabela 19. Nazwy instytucji szkoleniowych, w których najczęściej uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego dofinansowanego z innych źródeł (powyżej 3 wskazań)

Lp.	Nazwa placówki	Odpowiedzi
1	Miejski Ośrodek Doradztwa Metodycznego w Białymstoku	50
2	Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku	49
3	AXON Centrum Edukacyjno- Medyczne w Białymstoku	33
4	Instytut Studiów Podyplomowych Wyższa Szkoła Nauk Pedagogicznych w Warszawie	28
5	Wydawnictwo MAC Edukacja w Kielcach	27
6	Wydawnictwo Edukacyjne Nowa Era Sp. z o.o. w Warszawie	24
7	Uniwersytet w Białymstoku	21
8	Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Henryka Sienkiewicza w Białymstoku	19
9	KLANZA Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów Oddział w Białymstoku	14
10	Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie	13
11	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży	13
12	FAMIGA - siedziba w Krakowie	13
13	Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe w Gdańsku	11
14	PWN Wydawnictwo Szkolne w Warszawie	10
15	Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne w Warszawie	8
16	Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli im. F. Froebła w Lublinie	7
17	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna Nr 1 w Białymstoku	7
18	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna Nr 2 w Białymstoku	6
19	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku	6
20	COGNITUS Centrum Szkoleń w Warszawie	5
21	Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej Podlaskie Centrum w Białymstoku	4
22	Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna dla Dzieci i Młodzieży z Zaburzeniami Emocjonalnymi w Białymstoku	4
23	Centrum Edukacji Obywatelskiej w Warszawie	4
24	Wyższa Szkoła Kształcenia Zawodowego w Przemyślu	4
25	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty w Olsztynie	3
26	Strefa Wsparcia Pedagoga Rodzica i Ucznia w Warszawie	3

* Analizę według następującego algorytmu: suma wskazanych instytucji szkoleniowych przez respondentów (pytanie otwarte).

Podobnie jak w obszarze I obejmującym doskonalenie nauczycieli w ramach „Planu podziału środków na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli na 2023 rok”, również w obszarze II dotyczącym doskonalenia finansowanego ze źródeł innych niż budżetowe, dominującymi formami doskonalenia zawodowego nauczycieli były wykłady, warsztaty, szkolenia (23,2%) oraz webinaria (13,5%).

We wszystkich typach placówek dominującą formą doskonalenia były wykłady, warsztaty, szkolenia, zwłaszcza wśród nauczycieli szkół podstawowych (32,6%). Inne formy doskonalenia zawodowego, które zostały wskazane przez ankietowanych to m.in.: kursy (doskonalące, certyfikowane, kwalifikacyjne) – 16 wskazań, studia magisterskie – 6 wskazań, debata i samokształcenie po 2 wskazania oraz forum dyrektorów, lekcje otwarte, prelekcje, przygotowanie pedagogiczne, studia doktoranckie, studia licencjackie, superwizje, wyjazdy studyjne - pojedyncze wskazania.

Dane prezentują tabele 20 i 21.

Tabela 20. Liczbowy i procentowy rozkład nauczycieli uczestniczących w poszczególnych formach doskonalenia zawodowego

Liczba nauczycieli uczestniczących w poszczególnych formach doskonalenia zawodowego	N	%
Seminaria	113	1,8
Webinaria	830	13,5
Konferencje	297	4,8
Wykłady, warsztaty, szkolenia	1431	23,2
Studia podyplomowe	190	3,1
Inne formy doskonalenia zawodowego	67	1,1

* Analizę dokonano według następującego algorytmu: N (suma wszystkich przesłanych danych przez poszczególne placówki dotyczy liczby nauczycieli uczestniczących w różnych formach doskonalenia zawodowego); % - odsetek nauczycieli uczestniczących w poszczególnych formach doskonalenia np. liczba nauczycieli uczestniczących w seminariach/liczbę wszystkich nauczycieli zatrudnionych w szkole/placówce w Białymstoku * 100% ($113/6168=1,8\%$).

Tabela 21. Liczbowy i procentowy rozkład nauczycieli korzystających z poszczególnych form doskonalenia zawodowego z uwzględnieniem typu placówki

Formy doskonalenia zawodowego	Przedszkola samorządowe		Szkoły podstawowe		Szkoły ponadpodstawowe		Pozostałe placówki	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Seminaria	37	2,8	40	1,9	10	0,4	26	6,5
Webinaria	107	8,2	604	28,0	35	1,5	84	21,2
Konferencje	42	3,2	174	8,1	38	1,6	43	10,8
Wykłady, warsztaty, szkolenia	208	15,9	704	32,6	404	17,5	115	29,0
Studia podyplomowe	44	3,4	77	3,6	45	2,0	24	6,0
Inne formy doskonalenia zawodowego	30	2,3	24	1,1	1	0,0	12	3,0

* Analizę dokonano według następującego algorytmu: N (suma wszystkich przesłanych danych przez poszczególne placówki dotyczy liczby nauczycieli uczestniczących w różnych formach doskonalenia zawodowego; % - odsetek nauczycieli uczestniczących w poszczególnych formach doskonalenia np. liczba nauczycieli uczestniczących w seminariach ze szkół podstawowych/liczbę wszystkich nauczycieli zatrudnionych w szkołach podstawowych na terenie miasta Białegostoku * 100% ($40/2157=1,9\%$).

Wśród obszarów działalności szkoły, w których nastąpiła wyraźna poprawa jakości w wyniku udziału nauczycieli w różnych formach doskonalenia zawodowego najczęściej wskazywano na:

- Obszar 1. Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się (55,0%),
- Obszar 5. Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji (55,0%) .

Natomiast w przypadku działalności przedszkoli samorządowych i zespołów szkolno-przedszkolnych najczęściej wskazywano na:

- Obszar 5. Przedszkole wspomaga rozwój dzieci, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji (60,0%),
- Obszar 1. Procesy wspomagania rozwoju i edukacji dzieci są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się (56,4%).

Pełny rozkład wskazań w powyższym zakresie prezentuje tabela 22.

Tabela 22. Obszary działalności szkoły, w których nastąpiła wyraźna poprawa jakości w wyniku udziału nauczycieli w/w formach doskonalenia zawodowego

Obszary działalności szkoły/placówki, w których nastąpiła wyraźna poprawa jakości w wyniku udziału nauczycieli w formach doskonalenia zawodowego	Odpowiedzi	% odpowiedzi z liczebności
PRZEDSZKOLA SAMORZĄDOWE I ZESPOŁY SZKOLNO- PRZEDSZKOLNE		
1. Procesy wspomagania rozwoju i edukacji dzieci są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się	31	56,4
2. Dzieci nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej	28	50,9
3. Dzieci są aktywne	26	47,3
4. Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne	27	49,1
5. Przedszkole wspomaga rozwój dzieci, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji	33	60,0
6. Rodzice są partnerami przedszkola	19	34,5
7. Przedszkole współpracuje ze środowiskiem lokalnym na rzecz wzajemnego rozwoju	21	38,2
8. Przedszkole w planowaniu pracy uwzględnia wnioski z analizy badań zewnętrznych i wewnętrznych	14	25,5
9. Zarządzanie przedszkolem służy jego rozwojowi	22	40,0
Inne	1	1,8
Brak takich obszarów	11	20,0
Ogółem	233	423,6
SZKOŁA PODSTAWOWA ORAZ SZKOŁA PONADPODSTAWOWA		
1. Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się	33	55,0
2. Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej	30	50,0
3. Uczniowie są aktywni	26	43,3
4. Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne	22	36,7
5. Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji	33	55,0
6. Rodzice są partnerami szkoły lub placówki	19	31,7
7. Szkoła lub placówka współpracuje ze środowiskiem lokalnym na rzecz wzajemnego rozwoju	18	30,0
8. Szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników egzaminu ósmoklasisty egzaminu maturalnego, egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie, egzaminu zawodowego oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych	19	31,7
9. Zarządzanie szkołą lub placówką służy jej rozwojowi	19	31,7
Inne	1	1,7
Brak takich obszarów	8	13,3
Ogółem	224	380,0
PORADNIAPSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA NR 1 W BIAŁYMSTOKU, PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA NR 2 W BIAŁYMSTOKU, SPECJALISTYCZNA PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY Z ZABURZENIAMI EMOCJONALNYMI W BIAŁYMSTOKU, BIAŁOSTOCKIE CENRUM EDUKACJI		
1. Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający rozwojowi osób, instytucji i organizacji korzystających z oferty placówki	3	75,0
2. Placówka zaspokaja potrzeby osób, instytucji i organizacji korzystających z oferty placówki	4	100,0
3. Placówka współpracuje ze środowiskiem lokalnym na rzecz wzajemnego rozwoju	2	50,0
4. Placówka w planowaniu pracy uwzględnia wnioski z analizy badań zewnętrznych i wewnętrznych	3	75,0
5. Zarządzanie placówką służy jej rozwojowi	1	25,0
Inne	1	25,0
Ogółem	14	350,0

ZESPÓŁ PLACÓWEK OŚWIATOWYCH NR 1 W BIAŁYMSTOKU, ZESPÓŁ PLACÓWEKSZKOLNO - WYCHOWAWCZYCH W BIAŁYMSTOKU, SPECJALNY OŚRODEK SZKOLNO - WYCHOWAWCZYM. WALDEMARA KIKOLSKIEGO W BIAŁYMSTOKU		
1. Planuje się i organizuje pracę w sposób sprzyjający osiągnięciu celów placówki	2	66,7
2. Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne	3	100,0
3. Placówka wspomaga rozwój wychowanków, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji	3	100,0
4. Placówka współpracuje ze środowiskiem lokalnym na rzecz wzajemnego rozwoju	1	33,3
5. Zarządzanie placówką służy jej rozwojowi	2	66,7
Ogółem	11	366,7
MIĘDZYSZKOLNY OŚRODEK SPORTOWY W BIAŁYMSTOKU		
1. Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się	0	0,0
2. Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej	1	100,0
3. Uczniowie są aktywni	0	0,0
4. Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne	0	0,0
5. Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji	1	100,0
6. Rodzice są partnerami szkoły lub placówki	0	0,0
7. Szkoła lub placówka współpracuje ze środowiskiem lokalnym na rzecz wzajemnego rozwoju	0	0,0
8. Szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników egzaminu ósmoklasisty egzaminu maturalnego, egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie, egzaminu zawodowego oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych	0	0,0
9. Zarządzanie szkołą lub placówką służy jej rozwojowi	0	0,0
Ogółem	2	200,0
ZESPÓŁ PLACÓWEK OŚWIATOWYCH NR 2 W BIAŁYMSTOKU		
1. Planuje się i organizuje pracę w sposób sprzyjający osiągnięciu celów placówki	1	100,0
2. Placówka wspomaga rozwijanie zainteresowań i uzdolnień wychowanków oraz umożliwia korzystanie z różnych form wypoczynku i organizacji czasu wolnego	1	100,0
3. Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne	1	100,0
4. Placówka współpracuje ze środowiskiem lokalnym na rzecz wzajemnego rozwoju	1	100,0
5. Zarządzanie placówką służy jej rozwojowi oraz promowaniu wartości edukacji	1	100,0
Ogółem	5	500,0

* Analizę dokonano według następującego algorytmu: Odpowiedzi- (liczba placówek, które wskazały obszary działalności szkoły/placówki, gdzie nastąpiła wyraźna poprawa jakości w wyniku udziału nauczycieli w/w formach doskonalenia zawodowego); % odpowiedzi z liczebności – procentowanie do liczebności. Przykład – w 33 szkołach podstawowych i ponadpodstawowych zauważono, że nastąpiła poprawa z zakresu 1. Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się. Natomiast wszystkich szkół podstawowych i ponadpodstawowych w mieście Białystok jest łącznie 60, stąd $33/60=55,0\%$.

Rekomendacje

Dla dyrektorów szkół / placówek Miasta Białegostoku:

1. Przestrzeganie zapisów prawa odnoszących się do doskonalenia zawodowego nauczycieli, a w szczególności:
 - art. 70 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737),
 - art. 70a ust. 3a ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2023 r. poz. 984 z późn. zm.),
 - § 3 ust. 1 - 2 i § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2019 r. w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, szczegółowych celów kształcenia branżowego oraz trybu i warunków kierowania nauczycieli na szkolenia branżowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 2628),
 - § 22 ust. 1 pkt 3 lit. b i § 23 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. z 2024 r. poz. 15),
 - § 24a pkt 6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1798).
2. Określanie na każdy rok szkolny potrzeby w zakresie doskonalenia zawodowego z uwzględnieniem:
 - wyników nadzoru pedagogicznego,
 - wyników odpowiednio egzaminu ósmoklasisty, egzaminu zawodowego lub egzaminu maturalnego,
 - zadań związanych z realizacją podstawy programowej kształcenia ogólnego lub podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego,
 - wymagań wobec szkół i placówek,
 - wniosków nauczycieli o dofinansowanie form doskonalenia zawodowego.
3. Szczegółowe analizowanie potrzeb nauczycieli w zakresie doskonalenia zawodowego pod względem ich racjonalności i celowości.
4. Zaktualizowanie regulaminów i procedur WDN, obowiązujących w szkole / placówce, w tym prowadzenie na bieżąco wykazu form doskonalenia zawodowego, ukończonych przez nauczycieli.

Dla organu prowadzącego:

1. Przeprowadzenie szkolenia dla dyrektorów szkół i placówek Miasta Białegostoku w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli, z omówieniem wyników raportu, gromadzenia danych do analiz oraz sposobu wypełniania formularzy ankiet.

Spis tabel

Tabela 1. Liczbowy i procentowy rozkład wypełnionych ankiet.....	3
Tabela 2. Osoby wypełniające ankietę	3
Tabela 3. Osoby wypełniające ankietę w poszczególnych typach placówek.....	4
Tabela 4. Liczbowy i procentowy rozkład nauczycieli korzystających z form doskonalenia zawodowego.....	5
Tabela 5. Liczbowy i procentowy rozkład nauczycieli korzystających z form doskonalenia zawodowego z uwzględnieniem typu placówki.....	6
Tabela 6. Liczbowy i procentowy rozkład form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyli nauczyciele	6
Tabela 7. Liczbowy i procentowy rozkład form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyli nauczyciele z uwzględnieniem typu placówki	7
Tabela 8. Odsetki nauczycieli, którzy nie uczestniczyli w żadnej formie doskonalenia zawodowego i odsetki nauczycieli, którzy uczestniczyli wyłącznie w szkoleniowych radach pedagogicznych w podziale na typy placówek	7
Tabela 9. Nazwy instytucji szkoleniowych, w których najczęściej uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego (powyżej 7 wskazań)	9
Tabela 10. Liczbowy i procentowy rozkład nauczycieli korzystających z poszczególnych form doskonalenia zawodowego.....	10
Tabela 11. Liczbowy i procentowy rozkład nauczycieli korzystających z poszczególnych form doskonalenia zawodowego z uwzględnieniem typu placówki.....	12 -13
Tabela 12. Monitorowanie wykorzystanych w praktyce nabytych kompetencji/kwalifikacji przez nauczycieli	14
Tabela 13. Monitorowanie wykorzystanych w praktyce nabytych kompetencji/kwalifikacji przez nauczycieli z uwzględnieniem typu placówki	14
Tabela 14. Obszary działalności szkoły, w których nastąpiła wyraźna poprawa jakości w wyniku udziału nauczycieli w/w formach doskonalenia zawodowego.....	16
Tabela 15. Liczbowy i procentowy rozkład nauczycieli doskonalących się w poszczególnych obszarach z uwzględnieniem typu placówki	18
Tabela 16. Liczbowy i procentowy rozkład nauczycieli korzystających z form doskonalenia zawodowego.....	21
Tabela 17. Liczbowy i procentowy rozkład nauczycieli korzystających z form doskonalenia zawodowego z uwzględnieniem typu placówki.....	22
Tabela 18. Kompetencje, które rozwinęli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego ze środków pozabudżetowych	22
Tabela 19. Nazwy instytucji szkoleniowych, w których najczęściej uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego dofinansowanego z innych źródeł (powyżej 2 wskazań)	23
Tabela 20. Liczbowy i procentowy rozkład nauczycieli uczestniczących w poszczególnych formach doskonalenia zawodowego	24
Tabela 21. Liczbowy i procentowy rozkład nauczycieli korzystających z poszczególnych form doskonalenia zawodowego z uwzględnieniem typu placówki.....	25
Tabela 22. Obszary działalności szkoły, w których nastąpiła wyraźna poprawa jakości w wyniku udziału nauczycieli w/w formach doskonalenia zawodowego.....	26